

QUẢN LÝ GIÁO DỤC ÂM NHẠC TRUYỀN THỐNG TẠI TRƯỜNG PHỔ THÔNG NGUYỄN BÌNH KHIÊM THÀNH PHỐ HÀ NỘI THEO HƯỚNG PHÁT TRIỂN PHẨM CHẤT YÊU NƯỚC

Nguyễn Hồng Tăng
Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương
Email: nguyentangspnttw@gmail.com

/Ngày nhận bài: 08/04/2025

/Ngày nhận bài sửa sau phản biện: 18/04/2025

/Ngày chấp nhận đăng: 18/04/2025

TÓM TẮT

Âm nhạc truyền thống giữ vai trò quan trọng trong giáo dục phẩm chất yêu nước cho học sinh phổ thông. Nghiên cứu nhằm đánh giá thực trạng quản lý giáo dục âm nhạc truyền thống tại Trường phổ thông Nguyễn Bình Khiêm theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước. Sử dụng các phương pháp nghiên cứu lý luận, điều tra bằng bảng hỏi, quan sát thực tiễn và phân tích số liệu bằng SPSS, kết quả cho thấy công tác quản lý còn nhiều hạn chế, đặc biệt ở các khâu xây dựng mục tiêu, nội dung giảng dạy, hình thức tổ chức và kiểm tra đánh giá. Trên cơ sở đó, nghiên cứu đề xuất các giải pháp, góp phần cung cấp luận cứ khoa học và thực tiễn nhằm nâng cao hiệu quả quản lý giáo dục âm nhạc truyền thống trong trường phổ thông hiện nay.

Từ khóa: Quản lý; âm nhạc truyền thống; trường phổ thông; phẩm chất yêu nước

APPROACHING LITERARY WORKS FROM THE PERSPECTIVE OF GENRE INTERFERENCE IN CONTEMPORARY LITERATURE

ABSTRACT

Traditional music plays an important role in educating patriotic qualities for high school students. The study aims to evaluate the current status of traditional music education management at Nguyen Binh Khiem High School in the direction of developing patriotic qualities. Using theoretical research methods, questionnaire surveys, practical observations and data analysis using SPSS, the results show that management work still has many limitations, especially in the stages of building goals, teaching content, organization forms and assessment. On that basis, the study proposes solutions, contributing to providing scientific and practical arguments to improve the effectiveness of traditional music education management in high schools today.

Keywords: Management; traditional music; public school; national character

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Âm nhạc truyền thống Việt Nam là một di sản văn hóa quý báu, góp phần định hình bản sắc dân tộc và hun đúc tâm hồn, lối sống của các thế hệ người Việt. Đây không chỉ là hình thức nghệ thuật mang tính thẩm mỹ cao, mà còn là một kênh giáo dục giá trị sâu sắc, đặc biệt trong việc bồi dưỡng và phát triển phẩm chất yêu nước cho học sinh - thế hệ tương lai của đất nước. Thông qua các làn điệu dân ca, nhạc cụ truyền thống và các hình thức trình diễn dân gian, học sinh có cơ hội tiếp cận với lịch sử, văn hóa, truyền thống dân tộc một cách sinh động và cảm xúc, từ đó hình thành tinh thần tự hào dân tộc và ý thức trách nhiệm đối với quê hương, đất nước.

Tuy nhiên, trong bối cảnh hiện nay, khi quá trình toàn cầu hóa và sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ thông tin đang tạo điều kiện cho các sản phẩm văn

hóa ngoại nhập xâm nhập mạnh mẽ vào đời sống giới trẻ, thì việc bảo tồn và phát huy giá trị âm nhạc truyền thống trong nhà trường đang phải đối mặt với nhiều thách thức. Nhiều cơ sở giáo dục còn chưa thực sự quan tâm đến việc đưa âm nhạc truyền thống vào chương trình giảng dạy một cách bài bản, hệ thống và phù hợp với tâm lý, nhận thức của học sinh. Bên cạnh đó, phương pháp giảng dạy còn khô cứng, thiếu sáng tạo; giáo viên thiếu chuyên môn về âm nhạc dân tộc; cơ sở vật chất, học liệu chưa được đầu tư đúng mức.

Giáo dục phẩm chất yêu nước được xác định là một trong năm phẩm chất chủ đạo trong Chương trình giáo dục phổ thông 2018. Trong khi đó, âm nhạc truyền thống - với vai trò là phương tiện nghệ thuật giàu cảm xúc và tính biểu đạt cao - hoàn toàn có thể trở thành công cụ giáo dục hiệu quả. Sự kết hợp giữa âm nhạc truyền thống và giáo dục lòng yêu nước sẽ

GIÁO DỤC - EDUCATION

góp phần nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện, xây dựng thể hệ học sinh vừa có tri thức, kỹ năng, vừa có tâm hồn và bản lĩnh văn hóa. Để hiện thực hóa điều này trong môi trường giáo dục phổ thông, cần thiết phải có sự quản lý giáo dục phù hợp, hiệu quả, khoa học và gắn liền với đặc điểm, điều kiện thực tiễn của từng nhà trường.

Trong hệ thống các cơ sở giáo dục tại Thủ đô Hà Nội, Trường phổ thông Nguyễn Bình Khiêm là một trong những đơn vị tiêu biểu với định hướng giáo dục toàn diện, chú trọng phát triển năng lực và phẩm chất học sinh thông qua nhiều hoạt động giáo dục nghệ thuật, giá trị sống, văn hóa truyền thống. Trường đã bước đầu triển khai một số hoạt động âm nhạc dân tộc, tuy nhiên còn thiếu định hướng rõ ràng trong công tác quản lý và tích hợp hiệu quả nội dung giáo dục âm nhạc truyền thống vào quá trình hình thành phẩm chất yêu nước cho học sinh. Trên cơ sở đó, tôi lựa chọn đề tài: “Quản lý giáo dục âm nhạc truyền thống tại Trường phổ thông Nguyễn Bình Khiêm thành phố Hà Nội theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước” để nghiên cứu, với mong muốn đóng góp thêm những luận cứ khoa học và các giải pháp khả thi nhằm nâng cao hiệu quả công tác quản lý giáo dục âm nhạc truyền thống trong các nhà trường hiện nay.

2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Để phục vụ quá trình nghiên cứu, đề tài sử dụng các phương pháp chủ yếu như: nghiên cứu lý luận nhằm xây dựng cơ sở khoa học cho vấn đề quản lý giáo dục âm nhạc truyền thống và phẩm chất yêu nước; điều tra thực tiễn thông qua khảo sát, phỏng vấn, quan sát hoạt động tại trường; phương pháp chuyên gia để xin ý kiến đánh giá về các giải pháp đề xuất; và các phương pháp phân tích, tổng hợp, thống kê nhằm xử lý dữ liệu một cách hệ thống và khách quan.

3. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

3.1. Khái quát chung về tổ chức khảo sát

Nghiên cứu sử dụng phương pháp điều tra bằng bảng hỏi làm phương pháp nghiên cứu chính với thang đo likert 4 mức độ đã được sử dụng.

Dưới đây là uy ước đánh giá của các thang đo:

- 1 điểm: Kém
- 2 điểm: Trung bình
- 3 điểm: Khá
- 4 điểm: Tốt

Đề tài tiến hành khảo sát 120 cán bộ quản lý (CBQL), giáo viên (GV). Đối tượng khảo sát là cán bộ quản lý, các giáo viên ở hệ thống trường Nguyễn Bình Khiêm, thành phố Hà Nội. Tác giả đã sử dụng phần mềm SPSS 22.0 để phân tích và xử lý số liệu khảo sát với các đại lượng thống kê mô tả là phần trăm, điểm trung bình (ĐTB), độ lệch chuẩn (ĐLC).

3.2. Kết quả khảo sát

3.2.1. Thực trạng quản lý mục tiêu giáo dục âm nhạc truyền thống tại trường theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước

Bảng 1: Thực trạng quản lý mục tiêu giáo dục âm nhạc truyền thống tại trường phổ thông Nguyễn Bình Khiêm theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước

TT	Xây dựng mục tiêu dạy học	Mức độ thực hiện								Thứ bậc	
		Kém		Trung bình		Khá		Tốt			$\bar{X}$
		SL	%	SL	%	SL	%	SL	%		
1	Hoạt động dạy học âm nhạc truyền thống và quản lí HĐDH âm nhạc truyền thống	33	27.5	27	22.5	36	30.0	24	20.0	2.43	2
2	Xác định mục tiêu, chỉ tiêu cần đạt của hoạt động dạy học âm nhạc truyền thống	50	41.7	37	30.8	18	15.0	1	12.5	1.98	5
3	Xác định các chủ đề dạy học của nhà trường tương ứng với các mục tiêu	35	29.2	25	20.8	37	30.8	23	19.2	2.40	3
4	Giáo viên đánh giá các kiến thức, kĩ năng, và thái độ	50	41.7	17	13.8	29	24.1	25	62.1	2.25	4
5	Giáo viên đánh giá năng lực của HS trước khi xây dựng kế hoạch, soạn giáo án	30	25.0	33	27.6	21	17.2	36	55.2	2.52	1

Kết quả khảo sát trong bảng 1 cho thấy:

Nội dung được các nhà trường thực hiện đạt ưu điểm nhất có điểm trung bình $\bar{X}$ đạt 2.52 là “GV đánh giá năng lực của HS trước khi xây dựng kế hoạch, soạn giáo án”. Đây là chủ trương của lãnh đạo trường phổ thông Nguyễn Bình Khiêm thâm nhuần nhận thức: dạy học theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước là một tất yếu của đổi mới giáo dục hiện nay, là xu thế chung được nhiều nền giáo dục tiến bộ quan tâm vì đây là quan điểm dạy học vào người học, giúp người học phát huy được hết khả năng của mình. Mục đích của dạy học theo quan điểm dạy học theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước là nâng cao chất lượng dạy học trên cơ sở phát triển tiềm năng cá nhân và góp phần tạo nguồn nhân lực cao cho sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước.

Xếp thứ 2 với điểm trung bình $\bar{X} = 2.43$ là nội dung “Hoạt động dạy học âm nhạc truyền thống và quản lí hoạt động dạy học âm nhạc truyền thống”. Thực tế cho thấy trong hoạt động dạy học (HĐDH), Hiệu trưởng đã đánh giá thực trạng HĐ giáo dục âm nhạc truyền thống, từ đó Hiệu trưởng yêu cầu GV giáo dục âm nhạc truyền thống luôn đảm bảo tính hệ thống, nội dung bài dạy, kiến thức mới dựa trên nền tảng kiến thức của bài dạy trước đó, có tính khoa học, hợp logic. Trong quá trình dạy học, tác giả quan sát, tìm hiểu ở một số bài dạy của giáo viên dạy môn âm nhạc, cho thấy nội dung bài dạy có tính khoa học và hợp lý.

Xếp thứ 3 với điểm trung bình $\bar{X} = 2.40$ là nội dung Xác định các chủ đề dạy học của nhà trường tương ứng với các mục tiêu.

Bên cạnh đó, một số tiêu chí chưa được chú trọng là: Giáo viên đánh giá các kiến thức, kĩ năng, và thái độ;

GIÁO DỤC - EDUCATION

Xác định mục tiêu, chỉ tiêu cần đạt của hoạt động dạy học âm nhạc truyền thống.

Điều đó cho thấy, việc xây dựng mục tiêu giáo dục âm nhạc truyền thống trong nhà trường còn sơ sài, chung chung, thiếu tính khoa học, chưa tìm hiểu sâu nhu cầu bồi dưỡng của giáo viên nên việc thiết lập mục tiêu hoạt động của giáo viên chưa tốt...

Một nội dung quan trọng trong việc xác định tính hiệu quả, tính khả thi của kế hoạch, đó chính là chú ý đánh giá nhận thức, tuân thủ quy định của nhà trường trong thực hiện HĐ giáo dục âm nhạc truyền thống. Thực tế là khi xây dựng kế hoạch đánh giá, Nhà trường chủ yếu dựa vào kế hoạch đánh giá của cấp trên và cơ bản dựa vào kế hoạch đánh giá của nhà trường ở các năm trước, mà chưa chú ý tìm hiểu nhu cầu, mong đợi của đối tượng liên quan đến việc thực hiện đánh giá. Trao đổi với các thầy cô giáo ở trường thì đa số các thầy cô không thấy nhà trường thực hiện vấn đề này. Điều này cho thấy công việc này không được phổ biến công khai, do vậy tác động không tốt đến chất lượng của việc lập kế hoạch.

Một số nội dung đánh giá GV tuy có trong kế hoạch nhưng khi đưa vào thực hiện thì còn bị động lúng túng vì trùng lặp với các hoạt động khác. Nguyên nhân là do một phần nội dung của các kế hoạch đánh giá GV chưa bám sát với các tiêu chí khi xây dựng HĐ giáo dục âm nhạc truyền thống.

Như vậy, kết quả khảo sát cho thấy, quản lý mục tiêu giáo dục âm nhạc truyền thống tại trường phổ thông Nguyễn Bình Khiêm theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước chưa được đánh giá cao. Điều đó giải thích tại sao thực trạng xây dựng HĐ giáo dục âm nhạc truyền thống ở các nhà trường còn hạn chế, đồng thời đòi hỏi các cán bộ quản lý giáo dục phải có biện pháp khắc phục để nâng cao chất lượng xây dựng hoạt động giáo dục âm nhạc truyền thống từ đó đảm bảo chất lượng giáo dục.

3.2.2. Thực trạng về quản lý nội dung giáo dục âm nhạc truyền thống tại trường theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước

Bảng 2: Thực trạng nội dung giáo dục âm nhạc truyền thống tại trường phổ thông Nguyễn Bình Khiêm theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước

TT	Xây dựng mục tiêu dạy học	Mức độ thực hiện								X̄	Thứ bậc
		Kém		Trung bình		Khá		Tốt			
		SL	%	SL	%	SL	%	SL	%		
1	Nhận biết và phân biệt các thể loại âm nhạc truyền thống	33	27.5	36	30	24	20	27	22.5	2.37	4
2	Hiểu biết về các nhạc cụ truyền thống Việt Nam	50	37	18	13.3	15	11.1	52	38.5	2.51	2
3	Học hát và biểu diễn các tác phẩm dân ca vùng miền	35	25.7	37	27.2	23	16.9	41	30.1	2.51	1
4	Cảm nhận và đánh giá các giá trị nghệ thuật âm nhạc dân tộc	50	34.2	29	19.9	25	17.1	42	28.8	2.40	3
5	Ứng dụng âm nhạc truyền thống vào hoạt động giáo dục	30	33.3	21	23.3	36	40	3	3.3	2.13	5

Kết quả khảo sát cho thấy, trong các nội dung giáo dục âm nhạc truyền thống tại trường phổ thông Nguyễn Bình Khiêm theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước thì mức độ thực hiện các mục tiêu dạy học âm nhạc truyền thống ở trường phổ thông có sự chênh lệch đáng kể giữa các nội dung. Điểm trung bình X dao động từ 2.133 đến 2.515, cho thấy mức độ thực hiện nhìn chung nằm ở mức trung bình đến khá, chưa có nội dung nào đạt mức xuất sắc.

Nội dung “nhận biết và phân biệt các thể loại âm nhạc truyền thống” được đánh giá cao nhất với điểm trung bình là $X = 2.51$, đây là nội dung được thực hiện tốt nhất, với 30.1% học sinh đạt mức "Tốt"; tỷ lệ "Kém" thấp nhất trong bảng (25.7%), cho thấy đa số học sinh có khả năng tiếp cận và thực hiện tốt hoạt động này; có thể do việc học hát và biểu diễn dân ca có tính ứng dụng thực tiễn cao, dễ tiếp cận hơn so với lý thuyết về âm nhạc truyền thống.

Nội dung “ứng dụng âm nhạc truyền thống vào hoạt động giáo dục” có mức độ đánh giá thấp nhất với điểm trung bình $X = 2.13$, nội dung này có tỷ lệ "Tốt" rất thấp (3.3%), cho thấy học sinh chưa có nhiều cơ hội áp dụng âm nhạc truyền thống vào các hoạt động thực tiễn; tỷ lệ "Khá" (40.0%) là cao nhất trong bảng, cho thấy có một số học sinh có thể thực hiện tốt nhưng chưa đạt đến mức xuất sắc. Nguyên nhân có thể do chương trình giảng dạy chưa chú trọng đến việc ứng dụng thực tiễn hoặc thiếu các hoạt động trải nghiệm thực hành.

3.2.3. Thực trạng về quản lý hình thức giáo dục âm nhạc truyền thống tại trường theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước

Bảng 3: Thực trạng quản lý hình thức giáo dục âm nhạc truyền thống tại trường phổ thông Nguyễn Bình Khiêm theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước

TT	Hình thức giáo dục âm nhạc truyền thống	Mức độ thực hiện								X̄	Thứ bậc
		Kém		Trung bình		Khá		Tốt			
		SL	%	SL	%	SL	%	SL	%		
1	Tích hợp trong môn học âm nhạc	50	41	17	14	36	30	19	15	2.22	4
2	Hoạt động ngoại khóa	1	7	59	44	44	33	30	22	2.64	2
3	Tham quan, trải nghiệm thực tế	3	9	61	42	26	28	30	21	2.61	3
4	Biểu diễn, giao lưu văn nghệ	33	28	28	23	45	38	14	11	2.32	5
5	Lồng ghép vào các môn học khác	14	11	63	48	21	16	22	17	2.47	1

Kết quả khảo sát cho thấy, hình thức “Lồng ghép vào các môn học khác” đạt hiệu quả cao nhất với số điểm trung bình là $X = 2.47$ và hình thức “Biểu diễn, giao lưu văn nghệ” có mức độ đánh giá thấp nhất với số điểm trung bình $X = 2.32$.

Với hình thức “Lồng ghép vào các môn học khác” thì tỷ lệ “Trung bình” cao nhất (48%), cho thấy hình thức này được áp dụng rộng rãi nhưng chưa đạt hiệu quả cao; tỷ lệ “Kém” thấp (11%) chứng tỏ cách tiếp cận

GIÁO DỤC - EDUCATION

này có lợi thế về tính khả thi. Do đó, nhà trường cần nâng cao giáo viên các môn học khác cần được hướng dẫn để lồng ghép âm nhạc truyền thống một cách sáng tạo và phù hợp hơn.

Hình thức “Biểu diễn, giao lưu văn nghệ” có tỷ lệ đánh giá ở mức “Khá” là 38% cao nhất, cho thấy học sinh học sinh có cơ hội tham gia nhưng chưa đạt mức “Tốt”; tỷ lệ “Kém” (28%) còn cao, có thể do nhiều học sinh ngại thể hiện hoặc chưa được rèn luyện kỹ năng biểu diễn. Do vậy, cần có sự chuẩn bị kỹ lưỡng hơn, hướng dẫn cụ thể cho học sinh về kỹ năng trình diễn.

3.2.4. Thực trạng về việc quản lý kiểm tra, đánh giá hoạt động giáo dục âm nhạc truyền thống tại trường theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước

Bảng 4: Thực trạng quản lý kiểm tra, đánh giá hoạt động giáo dục âm nhạc truyền thống tại trường phổ thông Nguyễn Bình Khiêm theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước

TT	Quản lý kiểm tra, đánh giá dạy học	Mức độ thực hiện								X̄	Thứ bậc
		Chưa bao giờ		Thỉnh thoảng		Thường xuyên		Rất thường xuyên			
		SL	%	SL	%	SL	%	SL	%		
1	Sử dụng thường xuyên phương pháp vấn đáp	30	25.0	45	37.5	30	25.0	15	12.5	2.25	4
2	Quan sát và điều chỉnh hành vi của HS trong quá trình dạy học	26	21.7	47	39.2	17	14.2	30	25.0	2.43	2
3	Giáo viên quan tâm đến sự tiến bộ của từng học sinh.	26	21.7	49	40.8	17	14.2	28	23.3	2.39	3
4	Đánh giá kết quả học tập của HS, sự tiến bộ của người học dựa trên mục tiêu của môn học	60	50.0	46	38.3	11	9.2	3	2.5	1.64	5
5	Tổ chức bồi dưỡng đánh giá HS dựa trên cơ sở nhìn nhận vấn đề, tìm phương án giải quyết vấn đề	2	1.7	43	35.8	61	50.8	14	11.7	2.73	1

Các công việc kiểm tra, đánh giá HĐDH của GV hiện nay đạt điểm trung bình đánh giá X từ 1.64 đến 2.73. Nội dung kiểm tra được CBQL, GV đánh giá cao nhất là “Tổ chức bồi dưỡng đánh giá HS dựa trên cơ sở nhìn nhận vấn đề, tìm phương án giải quyết vấn đề.” có điểm trung bình $X = 2.73$. Qua hồ sơ - nhà trường có thực hiện khá tốt công tác phổ biến cho GV về quy định, quy chế kiểm tra, thi, đánh giá, xếp loại HS để GV thực hiện đúng, tránh sai sót đồng thời bồi dưỡng GV cách thức đánh giá theo năng lực của HS.

Nội dung thứ 2 là “Quan sát và điều chỉnh hành vi của HS trong quá trình dạy học” có điểm trung bình $X = 2.43$. Thực tế cho thấy, đối với giáo viên, nhà trường yêu cầu thực hiện đầy đủ số lần kiểm tra; trực tiếp chấm bài kiểm tra, ghi điểm hoặc mức nhận xét (đối với các môn kiểm tra bằng nhận xét),...

Bên cạnh đó, một số nội dung còn hạn chế như: “Sử dụng thường xuyên phương pháp vấn đáp; Đánh giá kết quả học tập của HS, sự tiến bộ của người học dựa trên mục tiêu của môn học”.

Kết quả cho thấy công tác kiểm tra, đánh giá đã thực hiện được một số ưu điểm nhất định về lập kế hoạch kiểm tra, phổ biến kế hoạch, văn bản kiểm tra. Bên cạnh đó còn nhiều hạn chế, đặc biệt hình thức kiểm tra, đánh giá còn nghèo nàn, kết quả kiểm tra, đánh giá chưa được CBQL, GV đưa ra trao đổi, nhận xét để rút kinh nghiệm và chưa xây dựng được chính sách khích lệ, động viên cho GV tích cực tham gia hoặc có sáng kiến kinh nghiệm về hoạt động bồi dưỡng PPDH hiện nay.

Qua quan sát, hiện nay, ở trên lớp, GV dạy học âm nhạc truyền thống cũng đã tạo ra được môi trường học tập thân thiện, cởi mở, thu hút HS tham gia, GV đặt các vấn đề, cho HS cơ hội được phát biểu ý kiến thắc mắc và sẵn sàng giải đáp. Tuy nhiên, HS cho rằng các em không có nhu cầu hoặc chưa biết cách để trao đổi, phản hồi lại GV, HS chưa có nhiều cơ hội để bày tỏ ý kiến cá nhân trong quá trình học tập âm nhạc truyền thống. Hầu hết được hỏi đều có ý kiến mong muốn GV tạo cơ hội để người học được trải nghiệm qua các tư liệu, di sản, học cách tư duy, phân biện và trình bày quan điểm của cá nhân để giúp người học hứng thú hơn với môn âm nhạc truyền thống.

Một trong những kế tiếp của kiểm tra đánh giá là việc theo dõi, đánh giá các chuyên viên sau kiểm tra được đánh giá rất quan trọng. Sau khi có kết quả kiểm tra, các bộ phận theo quy định sẽ tư vấn, giúp đỡ cho lãnh đạo điều chỉnh các sai lệch, tức là dùng kết quả để thúc đẩy sự thay đổi của tổ chức, sử dụng kết quả kiểm tra để tạo sự chuyển biến trong nhận thức và hành động của đội ngũ thì chưa được lãnh đạo Nhà trường chú trọng.

3.2.5. Thực trạng về việc quản lý cơ sở vật chất, trang thiết bị cho giáo dục âm nhạc truyền thống tại trường theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước

Bảng 5: Thực trạng quản lý quản lý cơ sở vật chất, trang thiết bị cho giáo dục âm nhạc truyền thống tại trường phổ thông Nguyễn Bình Khiêm theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước

TT	Quản lý các nguồn lực	Mức độ thực hiện								X̄	Thứ bậc
		Kém		Trung bình		Khá		Tốt			
		SL	%	SL	%	SL	%	SL	%		
1	Tham mưu với lãnh đạo các cấp để tăng cường nguồn đầu tư xây dựng CSVCSVC	26	21.7	47	39.2	7	14.2	30	25.0	2.43	1
2	Có quy định sử dụng học liệu, thiết bị, đồ dùng dạy học trong dạy học	26	21.7	49	40.8	17	14.2	28	23.3	2.39	2
3	Tổ chức các cuộc thi làm, sử dụng ĐDDH	38	31.7	29	24.2	26	21.7	27	22.5	2.35	3
4	Trang bị đầy đủ các phần mềm dạy học âm nhạc truyền thống đáp ứng hoạt động dạy học	61	50.8	43	35.8	2	1.7	14	11.7	1.74	5
5	Kinh phí tổ chức các hoạt động trải nghiệm trong giáo dục âm nhạc truyền thống	76	63.3	4	3.3	20	16.7	7	5.8	1.87	4

Kết quả khảo sát thực trạng quản lý quản lý cơ sở vật chất, trang thiết bị cho giáo dục âm nhạc truyền thống tại trường phổ thông Nguyễn Bình Khiêm theo hướng

GIÁO DỤC - EDUCATION

phát triển phẩm chất yêu nước điểm TB từ 1.74 đến 2.43 ở mức trung bình khá. Trong đó, những nội dung thực hiện ưu điểm như: “Tham mưu với lãnh đạo các cấp để tăng cường nguồn đầu tư xây dựng CSVC” có X = 2.43. Sau đó là nội dung: “Có quy định sử dụng học liệu, thiết bị, đồ dùng dạy trong dạy học” có X = 2.39.

Muốn đổi mới phương pháp thì điều đầu tiên cần quan tâm đến đó là điều kiện cơ sở vật chất phục vụ nó. Có thể nói trong những năm qua, được sự quan tâm của Bộ Giáo dục và Đào tạo; các ngành chức năng có liên quan đã trang bị cho bộ môn âm nhạc các trang thiết bị cần thiết như: đàn Oóc gan, nhạc cụ gõ đệm, tranh ảnh... Song với tình hình như hiện nay để đẩy mạnh đổi mới phương pháp, Nhà nước cần trang bị những phương tiện hiện đại hơn nữa như: máy nghe nhìn, nhạc cụ hiện đại có chức năng phong phú, hình vẽ minh họa, máy vi tính, Projecter... thì hiệu quả giáo dục âm sẽ được cao hơn. Tất nhiên việc làm này không phải một sớm một chiều là làm được ngay.

Bên cạnh đó, một số nội dung còn hạn chế như: “Trang bị đầy đủ các phần mềm dạy học âm nhạc truyền thống đáp ứng hoạt động dạy học; Kinh phí tổ chức các hoạt động trải nghiệm trong giáo dục âm nhạc truyền thống”.

Có thể thấy, TBDH là hệ thống những đối tượng vật chất và những phương tiện kỹ thuật được GV và HS sử dụng trong quá trình dạy học nhằm thực hiện mục đích dạy học, là yếu tố quan trọng quyết định năng suất, chất lượng lao động của GV và HS.

Hiện nay, phần lớn GV bộ môn có nhận thức đúng đắn về vai trò và tầm quan trọng của việc sử dụng thiết bị trong dạy học âm nhạc truyền thống. Hiện nay, nhà trường đã trang bị tương đối đầy đủ theo danh mục thiết bị dạy học tối thiểu do Bộ GD&ĐT ban hành. Về cơ bản, thiết bị dạy học âm nhạc đã được sử dụng vào quá trình DH, tình trạng dạy “chay” phần nào được hạn chế.

Để nâng cao chất lượng giáo dục âm nhạc truyền thống, trường phổ thông Nguyễn Bình Khiêm cần bổ sung các thiết bị, các tài liệu và phương tiện trực quan như sau:

Tư liệu, tài liệu về các nội dung âm nhạc thường thức trong chương trình âm nhạc TH, THCS, THPT.

Nhạc cụ: Đàn piano hoặc organ sử dụng được.

- Hệ thống loa đài để kết nối với thiết bị phát nhạc, với laptop khi trình chiếu với âm lượng cần thiết.

- Hệ thống bảng phụ chân dung các nhạc sĩ được giới thiệu, các bản nhạc tác phẩm được giới thiệu.

- Hệ thống hình ảnh minh họa cho các tác phẩm, các hoạt động sinh hoạt văn hóa.

- Trang web tổng hợp các hình ảnh, âm thanh, clip tư liệu, tài liệu liên quan đến bộ môn âm nhạc nói chung và âm nhạc truyền thống nói riêng.

3.3. Biện pháp quản lý giáo dục âm nhạc truyền thống ở các cấp trường Nguyễn Bình Khiêm, thành phố Hà Nội theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước

3.3.1. Nâng cao nhận thức và sự hiểu biết của CBQL và GV về quá trình giáo dục âm nhạc truyền thống theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước

BGH nhà trường cần tập trung chỉ đạo bằng cách ra nghị quyết về quá trình GD âm nhạc truyền thống theo chương trình GDPT mới, phổ biến đến từng cán bộ, đảng viên để nâng cao nhận thức về vai trò và tầm quan trọng của việc quá trình GD âm nhạc truyền thống nhằm phát triển phẩm chất yêu nước cho HS.

Trường phổ thông Nguyễn Bình Khiêm, thành phố Hà Nội cần xây dựng chương trình hành động cụ thể để thực hiện kế hoạch dạy học, đảm bảo tính khả thi trong quá trình thực hiện và để dạy học theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước đem lại hiệu quả thiết thực thì từ mục tiêu phải được thể hiện thành các chỉ tiêu cụ thể trong kế hoạch dạy học.

Tổ chức thường xuyên buổi tập huấn, bồi dưỡng dạy học theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước cho giáo viên âm nhạc trong trường.

+ Cung cấp các tài liệu, văn bản liên quan tới âm nhạc truyền thống nhằm phát triển phẩm chất yêu nước cho học sinh, để giáo viên âm nhạc nhận thức rõ tầm quan trọng của việc GD âm nhạc truyền thống theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước.

+ Các giáo viên báo cáo những nội dung đã được phân công, ý kiến tham luận, ý kiến bổ sung. Để buổi tập huấn, bồi dưỡng đạt hiệu quả cao nên mời những chuyên gia, cán bộ quản lý cấp trên hoặc những người thực hiện nhiệm vụ có kết quả tốt về dự và cho ý kiến đóng góp hoặc trả lời những thắc mắc của giáo viên.

+ Tổ chức cho đội ngũ đi tham quan, học tập những trường đã thực hiện tốt việc dạy học phát triển năng lực học sinh để giáo viên có thêm kinh nghiệm áp dụng trong thực tế.

- Chỉ đạo cho tổ trưởng tổ âm nhạc thường xuyên bồi dưỡng từng nội dung cụ thể cho GV trong tổ.

+ Phân công giáo viên có năng lực giúp đỡ những giáo viên còn yếu ở nội dung cụ thể nào đó.

GIÁO DỤC - EDUCATION

+ Phân công cho từng giáo viên âm nhạc biên soạn từng nội dung hướng dẫn giảng dạy, soạn giáo án, sử dụng phần mềm âm thanh trong dạy học, sử dụng công nghệ thông tin, ... nhằm phát triển năng lực học sinh.

+ Bồi dưỡng cho giáo viên âm nhạc cách vận dụng công nghệ thông tin, phương tiện dạy học hiện đại vào bài dạy, động viên, khuyến khích các giáo viên âm nhạc tự làm thêm các đồ dùng dạy học phục vụ cho việc dạy học theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước.

+ Bồi dưỡng cho giáo viên âm nhạc việc kiểm tra - đánh giá kết quả học tập của HS nhằm phát triển phẩm chất yêu nước cho HS. Trong đó chú ý đến lập ma trận đề kiểm tra, đổi mới nội dung kiểm tra, đổi mới hình thức kiểm tra và đặc biệt là hình thức thi trắc nghiệm.

3.3.2. Chỉ đạo thiết kế bài học theo hướng tích cực hóa học tập từ giáo viên và thẩm định của tổ chuyên môn

- Xây dựng bài học theo hướng tích cực hóa học tập.

- Sử dụng các phương pháp dạy học tích cực như: thảo luận nhóm, đóng vai, dự án, trò chơi học tập, tình huống thực tế.

- Ứng dụng công nghệ thông tin (bài giảng điện tử, phần mềm học tập, bảng tương tác) để tăng cường sự hứng thú của học sinh.

- Tạo cơ hội cho học sinh tự khám phá, thực hành, phân biệt, thay vì chỉ tiếp thu kiến thức một cách thụ động.

- Tổ chức thẩm định bài giảng thông qua tổ chuyên môn.

- Xây dựng quy trình góp ý và thẩm định bài học trước khi đưa vào giảng dạy chính thức.

- Giáo viên trình bày bài giảng tại các buổi sinh hoạt chuyên môn để nhận phản hồi từ đồng nghiệp.

- Thực hiện dạy thử nghiệm để đánh giá mức độ phù hợp và hiệu quả trước khi áp dụng đại trà.

- Khi thiết kế bài học, cần phải xác định những nhiệm vụ cơ bản, phải thiết kế những gì, cái gì là trọng tâm và quyết định, và những yếu tố của bài học quan hệ với nhau thế nào, những vấn đề có thể nảy sinh và các yếu tố dự phòng khi đó là những gì. GV cần nắm được các yếu tố cơ bản để thiết kế bài học như sau: /Mục tiêu và nội dung bài học, các hoạt động của người học, các HĐ của người dạy, mục tiêu học tập.

3.3.3. Tổ chức bồi dưỡng giáo viên về phương pháp dạy học tích cực ở tổ chuyên môn và toàn trường

- Thực hiện đổi mới PPDH; tăng cường ứng dụng CNTT trong các hoạt động của nhà trường; đẩy mạnh dạy ngoại ngữ và tin học trong nhà trường.

- Tăng cường cơ sở vật chất và thiết bị dạy học theo hướng chuẩn hoá, hiện đại hoá.

- Đẩy mạnh công tác xã hội hoá giáo dục và xây dựng môi trường GD thuận lợi, góp phần tạo ra một XH học tập.

- Chỉ đạo các tổ trưởng chuyên môn họp tổ và phân tích những kỹ năng cơ bản cần có của giáo viên âm nhạc để dạy học âm nhạc truyền thống hiệu quả theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước và tổ chức bồi dưỡng nâng cao những kỹ năng đó.

- Lên kế hoạch bồi dưỡng nâng cao các kỹ năng dạy học âm nhạc truyền thống theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước cho giáo viên.

- Tổ chức tiết dạy mẫu theo những kỹ năng đã được bồi dưỡng (có thể lồng vào trong những tiết thao giảng). Khi rút kinh nghiệm cần lưu ý đến giáo viên đã đạt được những kỹ năng gì sau tiết dạy.

- Hướng dẫn cho giáo viên xây dựng kế hoạch tự bồi dưỡng nâng cao kỹ năng dạy học âm nhạc truyền thống. Trong đó có kế hoạch chi tiết từng bài dạy giáo viên cần có những kỹ năng gì để dạy và kỹ năng đó đã được chuẩn bị, bồi dưỡng đạt được như thế nào.

- Tổ chức thảo luận, trao đổi kinh nghiệm nâng cao kỹ năng dạy học theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước giữa các giáo viên trong tổ âm nhạc nhằm đạt được kết quả tốt nhất trong các giờ dạy.

3.3.4. Tăng cường đổi mới kiểm tra, đánh giá kết quả học tập âm nhạc truyền thống của học sinh đáp ứng yêu cầu chương trình giáo dục

- Đổi mới hình thức kiểm tra: Giáo viên âm nhạc không dừng lại ở việc kiểm tra bài cũ, kiểm tra 15 phút (kiểm tra thường xuyên), kiểm tra 1 tiết, kiểm tra học kỳ mà cần sử dụng nhiều hình thức kiểm tra khác nhau như: kiểm tra bất kỳ lúc nào ở tiết học, kiểm tra ngay sau tiết học, không dừng lại ở việc kiểm tra, đánh giá theo nội dung kiến thức mà đánh giá học sinh qua ý thức thực hiện các hoạt động học tập. Kiểm tra, đánh giá bằng nhiều hình thức khác nhau như trắc nghiệm khách quan, tự luận, hay kết hợp cả hai hình thức trên và đặc biệt chú ý đánh giá ý thức tham gia các hoạt động, nội dung học tập và thái độ học tập của học sinh qua từng bài học.

- Đổi mới khâu chấm, chữa bài, đánh giá chất lượng

GIÁO DỤC - EDUCATION

HS: Việc đánh giá không chỉ dừng lại ở điểm số trên bài kiểm tra mà còn phải căn cứ vào thái độ, tinh thần học tập ở các tiết học.

- Chỉ đạo thiết lập ngân hàng đề kiểm tra giúp công bằng giữa các lớp trong khối và giúp học sinh học toàn diện tất cả các phần, trách học tử, học lệch, học vì mục đích kiểm tra.

- Tổ chức tập huấn cho giáo viên dạy âm nhạc truyền thống về KT-ĐG học sinh nhằm phát triển phẩm chất yêu nước.

- Chỉ đạo tổ, nhóm thành lập ngân hàng đề theo các hướng:

+ Thiết kế hệ thống câu hỏi nhằm đánh giá NL của HS vận dụng theo cách đánh giá của PISA. Đề được thiết kế theo khung năng lực, có ma trận, mỗi lĩnh vực có 3 cấp độ. Cấp độ 1 là kiểm tra kiến thức đơn thuần, cấp độ 2 kiểm tra kiến thức phức hợp và cấp độ 3 là yêu cầu học sinh phải vận dụng toàn bộ kiến thức để giải quyết vấn đề liên quan đến thực tiễn.

- Tổ chức tập huấn làm đề kiểm tra theo ma trận đề, theo hình thức trắc nghiệm.

3.3.5. Tăng cường cơ sở vật chất, trang thiết bị để nâng cao chất lượng dạy học âm nhạc truyền thống theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước

- Đầu tư kinh phí cho hoạt động tổ chức họp thảo luận, nghiên cứu về thiết kế bài giảng, xây dựng tiêu chí thực hiện mô hình mới, trang bị cơ sở vật chất cho công tác quản lý quá trình dạy học âm nhạc truyền thống, tạo môi trường làm việc hiện đại cho cán bộ quản lý, và giáo viên để họ làm tốt công việc của mình.

- Trang bị đầy đủ thiết bị để tiến hành dạy học âm nhạc và đổi mới phương pháp dạy học, chính vì vậy mà cần có hệ thống phòng học đa năng, các thiết bị dạy học phải đầy đủ và hiện đại.

- Đầu tư trang thiết bị nhà trường: Việc sử dụng các phương tiện hiện đại vào dạy học âm nhạc truyền thống sẽ cho phép giới thiệu những kiến thức chính xác, diễn cảm cho học sinh hơn, có điều kiện tối ưu hóa quá trình học tập, làm thay đổi phong cách tư duy và hành động của học sinh.

Tăng cường các điều kiện và sử dụng hiệu quả cơ sở vật chất, thiết bị cho quá trình dạy học âm nhạc truyền thống cần phải thực hiện:

- Các điều kiện, CSCV phục vụ dạy học

- Phòng học, phòng chức năng: Xây dựng đủ mỗi lớp 1 phòng học đảm bảo diện tích, ánh sáng theo hướng chuẩn quốc gia. Dù các phòng: Phòng hiệu trưởng,

phòng hiệu phó, văn phòng nhà trường, phòng hoạt động âm nhạc, phòng y tế học đường... thoả mãn các điều kiện phục vụ HĐ dạy học, giáo dục.

- Nâng cao nhận thức lý luận và thực tiễn về CSCV, thiết bị dạy học qua việc tổ chức nghiên cứu các văn bản hướng dẫn, chỉ đạo, các tài liệu QLGD trong và ngoài nước; tham gia các lớp tập huấn chuyên đề, hội thảo, các lớp bồi dưỡng CBQL tập trung; tham quan học tập trường có CSVC và phương pháp quản lý tốt.

- Tăng cường quản lý, khai thác và sử dụng thiết bị dạy học thông qua việc xây dựng quy định, kiểm tra việc thực hiện quy định chuyên môn, kiểm tra hoạt động của phòng thư viện, phòng thiết bị.

- Quản lý, giám sát chặt chẽ các nguồn đầu tư cho việc xây dựng CSCV mua sắm trang thiết bị dạy học, việc đầu tư phải có trọng tâm, trọng điểm tránh dàn trải không đem lại hiệu quả thiết thực.

Xây dựng kế hoạch bồi dưỡng, nâng cao trình độ sử dụng phương tiện dạy học và trang thiết bị dạy học hiện đại vào dạy học âm nhạc.

Tập huấn cho giáo viên sử dụng thành thạo những phần mềm hỗ trợ cho giảng dạy âm nhạc truyền thống, phần mềm trộn đề thi trắc nghiệm.

Yêu cầu mọi giáo viên dạy âm nhạc truyền thống đều soạn được giáo án điện tử. Để thiết kế được một giáo án điện tử phục vụ cho tiết dạy, giáo viên âm nhạc cần có những kiến thức cơ bản như: Biết sử dụng máy vi tính; Biết sử dụng phần mềm PowerPoint; Biết truy cập Internet và khai thác những phần mềm vẽ hình như GSP5, phần mềm gõ công thức Âm nhạc như MathType và biết cách sử dụng máy chiếu (Projector).

Tập huấn việc sử dụng thiết bị, ứng dụng công nghệ thông tin vào giảng dạy, sau đó rà soát lại xem việc bồi dưỡng giáo viên sử dụng thiết bị, ứng dụng công nghệ thông tin vào dạy học đã phù hợp chưa để điều chỉnh.

4. KẾT LUẬN

Từ kết quả nghiên cứu về thực trạng quản lý giáo dục âm nhạc truyền thống tại Trường phổ thông Nguyễn Bình Khiêm thành phố Hà Nội theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước, có thể khẳng định rằng: âm nhạc truyền thống là kênh giáo dục hiệu quả, góp phần bồi dưỡng tình yêu quê hương, niềm tự hào dân tộc cho học sinh phổ thông. Tuy nhiên, việc quản lý hoạt động này hiện còn tồn tại một số bất cập, đặc biệt là trong khâu xây dựng mục tiêu, thiết kế nội dung, tổ chức hình thức dạy học, kiểm tra đánh giá và đảm bảo điều kiện cơ sở vật chất.

GIÁO DỤC - EDUCATION

Kết quả khảo sát cho thấy, hoạt động giáo dục âm nhạc truyền thống tuy đã có sự quan tâm nhưng còn chưa đồng bộ, nhiều nội dung chưa đạt hiệu quả như mong muốn. Các hình thức giáo dục còn nghèo nàn, phương pháp kiểm tra đánh giá chưa phản ánh đầy đủ mức độ hình thành phẩm chất yêu nước ở học sinh. Việc ứng dụng âm nhạc truyền thống trong thực tiễn giáo dục chưa được chú trọng. Thiếu hụt về thiết bị, học liệu và hoạt động trải nghiệm cũng ảnh hưởng đến chất lượng triển khai.

Trên cơ sở đó, tác giả đề xuất một số giải pháp: Nâng cao nhận thức và sự hiểu biết của CBQL và GV về quá trình giáo dục âm nhạc truyền thống theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước; Chỉ đạo thiết kế bài học theo hướng tích cực hóa học tập từ giáo viên và thẩm định của tổ chuyên môn; Tổ chức bồi dưỡng giáo viên về phương pháp dạy học tích cực ở tổ chuyên môn và toàn trường; Tăng cường đổi mới kiểm tra, đánh giá kết quả học tập âm nhạc truyền thống của học sinh đáp ứng yêu cầu chương trình giáo dục; Tăng cường cơ sở vật chất, trang thiết bị để nâng cao chất lượng dạy học âm nhạc truyền thống theo hướng phát triển phẩm chất yêu nước.

Như vậy, tác giả đã cung cấp những luận cứ thực tiễn và lý luận quan trọng, góp phần nâng cao hiệu quả quản lý giáo dục âm nhạc truyền thống trong trường phổ thông, hướng tới xây dựng thể hệ học sinh yêu nước, hiểu biết và trân trọng các giá trị văn hóa dân tộc.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2018).** *Chương trình giáo dục phổ thông môn Âm nhạc.*
- Đặng Quốc Bảo. (2005).** *Vấn đề quản lý và việc vận dụng vào quản lý nhà trường.* NXB Đại học Sư phạm.
- Hoàng Phê. (1988).** *Từ điển Tiếng Việt.* NXB Đà Nẵng.
- Kak - Hai - Nơ Dích. (1990).** *Dạy trẻ học nói như thế nào.* NXB Giáo dục.
- Lê Thị Bích Ngọc. (2021).** *Giáo dục âm nhạc và vai trò của nó trong việc hình thành nhân cách học sinh.* Nhà xuất bản Văn hóa - Văn nghệ.
- Lê Thị Bích Ngọc. (2021).** *Vai trò của giáo dục âm nhạc trong việc hình thành nhân cách học sinh tiểu học (Luận văn thạc sĩ).* Trường Đại học Văn hóa Nghệ thuật Quân đội.
- Nguyễn Thị Lan. (2023).** *Quản lý hoạt động giáo dục âm nhạc tại trường tiểu học: Thực trạng và giải pháp.* NXB Chính trị Quốc gia.
- Nguyễn Thị Mỹ Liêm. (2014).** *Âm nhạc truyền thống Việt Nam.* Nhà xuất bản Âm nhạc, Bộ Văn hóa Thể thao và Du lịch, Nhạc viện Thành phố Hồ Chí Minh.
- Nguyễn Thị Thụy Loan. (2006).** *Âm nhạc cổ truyền Việt Nam.* NXB Đại học Sư phạm.
- Nguyễn Thùy Linh. (2022).** *Nâng cao chất lượng giảng dạy môn âm nhạc cho học sinh trường tiểu học Thái Thịnh, Hà Nội (Luận văn thạc sĩ).* Học viện Âm nhạc Việt Nam.
- Nguyễn Văn Hòa. (2019).** *Giáo dục âm nhạc trong trường phổ thông: Thực trạng và giải pháp (Luận văn thạc sĩ).* Trường Đại học Sư phạm Hà Nội.
- Phạm Minh Tuấn. (2022).** *Đổi mới phương pháp dạy học âm nhạc tại các trường phổ thông: Hướng tới phát triển phẩm chất và năng lực học sinh (Luận án tiến sĩ).* Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương.
- Trần Kiểm. (2008).** *Những vấn đề cơ bản của khoa học Quản lý giáo dục.* NXB Đại học Sư phạm.
- Trần Thị Minh Hằng. (2020).** *Phát triển phẩm chất yêu nước qua giáo dục âm nhạc tại các trường trung học cơ sở (Luận văn thạc sĩ).* Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh.